

THE SAURUS MUSICAE SACRAE

UNIwersytet
MUZYCZNY
FRYDERYKA
CHOPINA

I
WARSZAWA
2017

THESAURUS MUSICAE SACRAE

UNIwersytet
MUZYCZNY
FRYDERYKA
CHOPINA

I
WARSZAWA
2017

Thesaurus Musicae Sacrae I – 2017

Redaktor naukowy: | Scientific editor:

dr hab. Michał Sławecki

Rada naukowa: | Scientific council:

prof. dr hab. RASTISLAW ADAMKO (Katolícka Univerzita, Ružomberk, Słowacja),
prof. dr, dr h. c. NINO ALBAROSA (Associazione Internazionale Studi di Canto Gregoriano – sezione italiana, Cremona, Włochy), prof. JUAN CARLOS ASENSIO PALACIOS (Escuela Superior de Música de Catalunya, Barcelona, Hiszpania | Real Conservatorio Superior de Música, Madrid, Hiszpania),
dr hab. JANKA BEDNÁRIKOVÁ (Katolícka Univerzita, Ružomberk, Słowacja), dr hab. BEATA BODZIOCH (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin), dr hab. JACEK BRAMORSKI (Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki, Gdańsk), dr BRUNA CARUSO (Mediae Aetatis Sodalitium, Bologna, Włochy), dr ALBERTO CEBOLLA-ROYO (Conservatorio Superior de Música de Castilla y León, Salamanca, Hiszpania), prof. dr hab. STANISŁAW DĄBEK (em. prof., Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Warszawa), dr hab. SUSANA FERFOGLIA (Akademia Muzyczna, Kraków | Międzuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej, Kraków), prof. dr JOHANNES BERCHMANS GÖSCHL (Associazione Internazionale Studi di Canto Gregoriano – Internationale Gesellschaft für Studien des Gregorianischen Chorals, Kiel, Niemcy), prof. THOMAS FOREST KELLY (Harvard University, Cambridge, Wielka Brytania), prof. dr hab. MARIUSZ KOŃCZAL (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz), dr hab. JAKUB KUBIENIEC (Uniwersytet Jagielloński, Kraków), dr hab. DALIBOR MIKLAVČIČ (Music Academy of the Ljubljana University, Ljubljana, Słowenia), prof. dr hab. REMIGIUSZ POŚPIECH (Uniwersytet Wrocławski, Wrocław), dr hab. GRZEGORZ POŹNIAK (Uniwersytet Opolski, Opole), prof. dr FRANZ KARL PRASSL (Pontificio Istituto di Musica Sacra, Roma, Włochy | Kunstuniversität, Graz, Austria), prof. dr KAZIMIERZ SZYMONIK (Wyższe Seminarium Duchowne Archidiecezji Częstochowskiej, Częstochowa | em. prof., Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Warszawa), prof. dr ALBERTO TURCO (Centro di Canto Gregoriano e Monodie „Dom Jean Claire”, Verona, Włochy), dr hab. ROBERT TYRAŁA (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Kraków | Międzuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej, Kraków), dr hab. KRZYSZTOF URBANIAK (Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów, Łódź | Akademia Muzyczna, Kraków), dr hab. PIOTR WILCZYŃSKI (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Warszawa), dr hab. IRENEUSZ WYRWA (Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Warszawa)

Recenzenci: | Reviewers:

ks. prof. dr hab. Kazimierz Szymonik, ks. dr hab. Jacek Bramorski

Opracowanie redakcyjne: | Text editor:

Grzegorz Basaj

Tłumaczenie: | Translations:

Tomasz Zymer

Projekt graficzny, skład i łamanie: | Graphic design, typesetting and desktop publishing:

Tomasz Gronau

Redaktor prowadzący: | Managing editor:

Emilia Dudkiewicz

© Autorzy artykułów | Paper authors

© Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina | Fryderyk Chopin University of Music
Warszawa 2017

SPIS TREŚCI

Od redaktora	5
ALBERTO TURCO	
<i>Neuma i modus, cz. I</i>	
<i>Neume and Mode. Part I . . . . .</i>	7
ALBERTO CEBOLLA-ROYO	
<i>Pięć wieków muzyki liturgicznej w Hiszpanii na przykładzie katedry</i>	
<i>w Salamance (1513–2013)</i>	
<i>Five Centuries of Liturgical Music in Spain, on the Example of the New Cathedral</i>	
<i>of Salamanca (1513–2013) . . . . .</i>	49
PIOTR WILCZYŃSKI	
<i>Twórczość muzyczna kręgu archikatedry warszawskiej</i>	
<i>On the Music Composed in the Circles of St. John's Archcathedral in Warsaw . . . . .</i>	61
WALDEMAR CHROSTOWSKI	
<i>Muzyka w perspektywie biblijnej</i>	
<i>Music from the Biblical Perspective . . . . .</i>	73
WIESŁAW DELIMAT	
<i>Luterańska kantata barokowa – „nieśmiertelny dinozaur”</i>	
<i>The Lutheran Baroque Cantata – “An Immortal Dinosaur” . . . . .</i>	89
JAN WĘCOWSKI	
<i>Chopin wielki a nieznan. Pieśni religijne – twórczą inwencją Chopina</i>	
<i>Chopin Great But Unknown. The Role of Religious Songs in Chopin's Creative Work . . . . .</i>	99

OD REDAKTORA

Z nieukrywaną satysfakcją i wielką radością oddajemy do rąk czytelników pierwszy wolumin serii wydawniczej „Thesaurus Musicae Sacrae”, będącej w naszym zamyśle owocem współpracy wielu środowisk muzycznych skupionych wokół idei piękna muzyki sakralnej. Publikacja jest pokłosiem międzynarodowych sympozjów naukowych oraz sympozjów na temat polskiej muzyki sakralnej organizowanych przez Zakład Muzyki Kościelnej UMFC od 2012 roku. Chcemy, aby prezentowane w niej poglądy odzwierciedlały różnorodność spojrzeń na muzykę towarzyszącą obrzędowi liturgicznemu w kontekście jej historii, teraźniejszości i przyszłości, w odniesieniu do uświęconej tradycją praktyki wykonawczej.

Rok 2017, w którym obchodzimy pięćdziesiątą rocznicę ogłoszenia instrukcji *Musicam sacram* (5 marca 1967) jest szczególnie, ponieważ zbiega się z trzema innymi ważnymi dla nas wydarzeniami. W roku akademickim 1996/97 na ówczesnym Wydziale Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie powołano specjalność muzyka kościelna, obchodzimy więc skromny jubileusz 20-lecia. Pierwszym jej kierownikiem, a od roku 2009/2010 pierwszym kierownikiem Zakładu Muzyki Kościelnej, został ks. prof. dr Kazimierz Szymonik, obchodzący w tym roku swoje 75. urodziny. Z tej okazji przygotowujemy również księgę pamiątkową *Et super hanc petram*, Jemu dedykowaną w podziękowanie za pracę na rzecz naszego środowiska i w uznaniu licznych zasług. Wreszcie rok 2016/2017 to obchody 90-lecia Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca – naszego Wydziału.

Seria „Thesaurus Musicae Sacrae” chce się wpisać we wszystkie wymienione wydarzenia. Niniejsza publikacja, będąca jej pierwszym tomem, porusza tematykę związaną z najstarszym śpiewem Kościoła Zachodniego pod kątem analizy kompozycyjnej, estetycznej i modalnej. Rozpoczyna ją tekst wybitnego i niekwestionowanego specjalisty w tym zakresie – ks. prof. Alberto Turco z Werony (ze względu na obszerność publikację podzielono na dwie części). Dwa kolejne artykuły, autorstwa dra Alberto Cebolla-Royo (z Salamanki) i dra hab. Piotra Wilczyńskiego (z UMFC), poruszają problematykę rozwoju muzyki i jej miejsca podczas liturgii sprawowanej na przestrzeni wieków w Katedrze w Salamance i w Archikatedrze Warszawskiej. Znakomity tekst ks. prof. dra hab. Waldemara Chrostowskiego (UKSW) przybliży biblijną perspektywę muzyki, wyjaśnia cel jej istnienia, opisuje tradycję muzyczną i instrumenty w biblijnym Izraelu. Praca prof. dra hab. Wiesława Delimata (AM w Krakowie) przenosi nas do epoki baroku i traktuje o luterzańskich korzeniach kantaty, stawiając pytania o siłę jej oddziaływania na ludzi żyjących dzisiaj. Ostatnią propozycją jest referat Jana Węcowskiego (emerytowanego wykładowcy UMFC), w którym autor udowadnia istnienie tematów polskich pieśni kościelnych w twórczości Fryderyka Chopina.

Długą drogę przeszła muzyka kościelna: od specjalności na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej (1996) do samodzielnego kierunku i powołania zakładu (2009)

oraz uruchomienia trzech specjalności na studiach magisterskich: organista, kantor-dyrygent, monodia liturgiczna (2017).

W liście z 16 kwietnia 1997 roku skierowanym do Rektora AMFC prof. Andrzeja Chorośińskiego ówczesny arcybiskup metropolita warszawski Józef kardynał Glemp, Prymas Polski napisał prorocze słowa:

Magnificencjo, Szanowny Panie Rektorze!

Z radością witam zamiar otwarcia na Akademii Muzycznej w Warszawie kierunku „Muzyka kościelna”, przedstawiony mi w piśmie z 30 stycznia 1997 r. Charakter tego kierunku wymagał szerszych konsultacji, dotyczących przede wszystkim programu studiów i kościelnego uznania dyplomu. Inicjatywa ta została przyjęta z uznaniem, tym bardziej, iż powszechnie dostrzegano potrzebę dobrze wykształconych muzyków kościelnych. Ujawnia też ona możliwość i konieczność współdziałania wielu środowisk w służbie człowiekowi, która to służba jest zadaniem Kościoła. Mając na względzie właściwe wykształcenie muzyka kościelnego, a co za tym idzie – kościelne uznanie dyplomu, należałoby uzupełnić program studiów o niektóre przedmioty teologiczne, jako że funkcja organisty (muzyka kościelnego) – co mocno podkreśla Sobór Watykański II – jest ściśle liturgiczna. Aby te problemy rozwiązać dla dobra studentów i muzyki kościelnej, pozwałam sobie zasugerować Akademii Muzycznej współpracę w prowadzeniu tego kierunku z Akademią Teologii Katolickiej w Warszawie. Życząc całej społeczności akademickiej i kierunkowi „Muzyka kościelna” dynamicznego rozwoju, polecam wszystkie jej sprawy Bogu.

Z wyrazami szacunku,
Józef kardynał Glemp Prymas Polski¹

Dziś, z perspektywy upływającego czasu, kiedy obchodzimy dwudziestolecie studiów muzyki kościelnej prowadzonych na niezależnym kierunku o tej samej nazwie, Zakład Muzyki Kościelnej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina może być dumny ze sposobu wypełniania tej misji.

Michał Sławewski

---

¹ Pismo Józefa kardynała Glempla, Prymasa Polski do J.M. Rektora AMFC prof. Andrzeja Chorośińskiego z 16.04.1997 (Archiwum UMFC).

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
na działalność statutową | This publication was produced with financial support
from The Ministry of Science and Higher Education

ISBN: 978-83-61489-98-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina
chopinuniversitypress.pl
chopinup.pl

Druk i oprawa: | Printed and bound by

Centrum Poligrafii Sp. z o.o.
www.jakubiccy.pl